

ขุนจรรยาวิธาน (ยูโธะ มะโรหบุตร)

ขุนจรรยาวิธาน (ยูโซะ มะโรหบุตร)

ประพันธ์ เรื่องฉรงค์ค์ เรียบเรียง

ออกอากาศเสาร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๗

มัลลิกา คณานุรักษ์ อ่านออกอากาศ

ขุนจรรยาวิธานชื่อเดิมว่า นายยูโซะ มะโรหบุตร เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๔๒ ณ บ้านวัดสุวรรณ ผังบางกอกน้อย กรุงเทพฯ บิดาชื่อนายหวัน อับกุลลาห์ มารดาชื่อนางฟ้อ อับกุลลาห์ บิดาเป็นบุตรบุญธรรมของเจ้าเมืองปัตตานี (ทนกูบอซู) และไปตั้งนิवासถานอยู่ที่กรุงเทพฯ

ท่านขุน ฯ เป็นไทยมุสลิมรุ่นแรกที่เข้าศึกษาในโรงเรียนไทยพุทธ สมัยนั้นโรงเรียนสอนภาษาไทยมีอยู่ ๒ โรงเรียน คือโรงเรียนวัดตานีนรสโมสร และโรงเรียนอำเภอนองจิก ไม่มีเด็กไทยมุสลิมเข้าเรียนเลย ต่อมาเด็กไทยมุสลิมรุ่นแรกจำนวน ๓ คน มาสมัครเรียน ได้แก่ เด็กชายยูโซะ คือท่านขุน ฯ นายเจ๊ะมุ ซึ่งต่อมาได้เป็นขุนจรรยาวิธาน และนายนิมา ซึ่งต่อมาได้เป็นครุฑนิมา

ท่านขุน ฯ เรียนหนังสือจนอายุ ๑๘ ปี คือเรียนจบครุฑมูลโรงเรียนประจำมณฑลปัตตานี หรือโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จากนั้นทางมณฑลได้ส่งท่านขุน ฯ ไปเรียนฝึกหัดครูประถมที่กรุงเทพฯ

ท่านขุน ฯ สอบวิชาฝึกหัดครุฑมูลได้ที่ ๒ นายอรุณ เหมินทร์ ได้ที่ ๑ ทางมณฑลปัตตานีจึงส่งผู้สอบได้ทั้งสองนี้ไปศึกษาต่อวิชาฝึกหัดครูประถมที่กรุงเทพฯ ท่านขุน ฯ เรียนวิชาครูที่โรงเรียนวัดบวรนิเวศน์และได้ ไปเป็นลูกศิษย์วัดด้วย

เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วท่านขุน ฯ เดินทางกลับมาปัตตานีเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๑ เริ่มรับราชการเป็นครูประจำชั้น ม. ๓ โรงเรียนประจำมณฑลปัตตานี ท่านขุน ฯ มีความสามารถในการสอนและเสียสละความสุขส่วนตัวเช่น ช่วยสอนพิเศษนอกเวลาโดยไม่มีค่าตอบแทนแต่อย่างใด พอสิ้นปีปรากฏว่านักเรียนสอบไล่ได้หมดทั้งชั้น แม้จะคัดสิน ๖๐ เปอร์เซ็นต์ก็ได้หมดทุก

คนศึกษาธิการมณฑลชอบใจมาก จึงส่งท่านขุน ๖ ไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนประจำจังหวัดสายบุรี ต่อมาทางการจึงสร้างโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีก โดยใช้แรงงานนักโทษ ปรากฏจนบัดนี้คือ โรงเรียน “แจ้งประชาคาร” ซ่อนเป็นชื่อเดิมของท่านปลัดจังหวัดเวลานั้น ภายหลังได้รับบรรดาศักดิ์เป็น พระยารัตนภักดิ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานีและรองผู้ว่าราชการภาค เมื่อสร้างโรงเรียนใหม่ แล้ว เด็กไทยมุสลิมจึงมาสมัครเรียนบ้าง

ต่อมามณฑลคำวี่จะจัดตั้งแผนกศึกษาธิการอำเภอเบตง พยายามหาบุคคลที่เหมาะสม จากจังหวัดต่าง ๆ เพื่อไปเป็นศึกษาธิการอำเภอ ทางกรมได้ถามความสมัครใจไปที่ท่านขุน ๖ พร้อมกับจะให้เงินเดือน ๘๐ บาท แต่เบตงเวลานั้นใช้มาเลเรียชุกชุม ท่านขุนจึงไม่ยอมไป แต่ภายหลังทราบว่ามีเทศาภิบาลปัตตานีจะจ้างตัวท่านขุน ๖ ท่านขุน ๖ จึงตัดสินใจยอมรับ พร้อมกับได้เบี่ยงกันดารอีก ๒๐ บาท

ในช่วงที่รับราชการ ณ อำเภอเบตง ท่านขุน ๖ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น ขุนจรรยาวิธาน นับเป็นเกียรติประวัติที่ใ้คุณูปการถึงความคึกเพื่ออนุชนของชาติได้เจริญก้าวหน้า ต่อมาได้เป็นศึกษาธิการจังหวัดสตูลและจังหวัดหลังสวน

แต่งตั้งข้าราชการยามลาและกลับมาเป็นศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส

เมื่อพระยามะธาธิบดี อธิบดีกรมวิชาการ มาตรวจราชการที่ภาคใต้ ผู้ว่าราชการ มณฑลปรึกษาหารือกับพระยามะธาธิบดีให้ย้ายท่านขุน ๖ ไปอยู่กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้แต่งตั้งวา สนนทนาภาษามลายู

ต่อมาตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาสว่างลง ทางกรมก็ส่งท่านขุน ๖ ไปดำรง ตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่อยู่นานถึง ๘ ปี จนกระทั่งปลดเกษียณ ระหว่างอยู่ที่นราธิวาสท่าน ขุน ๖ ได้รับแต่งตั้งเป็นเลขานุการคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และได้เสนอความคิด เห็นให้แต่งตั้งดาโต๊ะยุติธรรม หะยีวัน อับดุลรอห์มาน เป็นวาสิหรือผู้นำศาสนาอิสลามจังหวัด นี้ ตลอดจนเสนอวิธีปฏิบัติของคณะกรรมการคือ อิหม่ามโตที่ทำการแต่งงานชาวมุสลิมจะเรียก ค่าธรรมเนียมคู่ละ ๒ บาท คือหญิง ๑ บาท ชาย ๑ บาท การหย่าร้าง (จโร) ก็เรียกค่าธรรมเนียม คู่ละ ๒ บาท เงินค่าธรรมเนียมอิหม่ามจะได้ ๑ บาท และนำส่งกองกลาง ๑ บาท เงิน กองกลางนี้ต้องรวบรวมฝากธนาคารออมสิน มีหลักฐานการรับจ่ายและการจ่ายนั้นต้องเป็น

ประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น สมทบทุนสร้างมัสยิด ข้อเสนอ^{นี้}ช่วยทำให้ชาวบ้านหลายระแวง
เรื่องหลักฐานใช้จ่ายและช่วยทำให้สร้างมัสยิดได้สำเร็จนอกจากนี้ท่านขุน ฯ ได้ร่วมมือกับผู้ว่า
ราชการจังหวัดเรียโรเงินสร้างอาวูรให้แก่รัฐบาลเงินที่ได้เป็นจำนวนมากสูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ

ช่วงสุดท้ายของชีวิตราชการ

ก่อนจะปลดเกษียณอายุราชการท่านขุน ฯ ขอลาออกจากตำแหน่งหน้าที่ศึกษาธิการ
จังหวัดนครราชสีมา เพราะสุขภาพไม่อำนวย ต่อมาทางราชการมีนโยบายให้โรงเรียนประชาบาล
สอนภาษาพื้นเมืองคือ ภาษามลายูปัตตานี ทางกรมผู้แทนตำราไม่ได้จึงขอร้องให้ท่านขุน ฯ
เข้ารับราชการตามเดิม และประจำสำนักงานศึกษาธิการภาค ๒ จังหวัดสงขลา ท่านขุน ฯ ได้
แต่งแบบเรียนภาษามลายูแรกอ่านชื่อว่า "ปัสตาบาจาอัน" ได้ใช้ในโรงเรียนนอกจากนี้ศึกษา
ธิการภาคให้ท่านขุน ฯ ออกตรวจโรงเรียนใน ๔ จังหวัดภาคใต้ เพื่อติดตามผลนักเรียนมุสลิม
เรียนภาษาไทยและแนะนำครู, นักเรียน ให้นิยมชมชอบภาษาไทยทั่วถึงกันหลังจากนั้นท่านขุน ฯ
จึงลาออกจากราชการเพื่อรับเงินบำนาญ ปัจจุบันท่านขุน ฯ ถึงแม้จะมีอายุ ๘๔ ปีแล้ว แต่
สุขภาพยังแข็งแรงและมีอารมณ์ขัน ร่าเริงอยู่เสมอ ตลอดจนถึงมีอัธยาศัยอันดีแก่บุคคลทุกชั้น
ที่คบหาสมาคม

ขุนจรรยาวิธานับเป็นบุคคลสำคัญในวงการศึกษาท่านหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้
จากนักเรียนไทยมุสลิมรุ่นแรกของจังหวัดปัตตานี หรือมณฑลปัตตานีสันนิษฐาน ได้ศึกษาภาษา
ไทยจนสามารถเข้ารับราชการได้แต่จากกรณีกระทงเป็นผู้บริหารการศึกษาที่สำคัญ โดยเฉพาะ
เป็นผู้นำทางการศึกษาในการที่จะพัฒนาภูมิภาคแห่งนี้ไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ผลงานของท่าน
ขุน ฯ ที่สร้างรากฐานการศึกษาไว้ นับว่าเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจต่อผลประโยชน์ที่งอกงาม ไปตาม
ลำดับ